

waar al het aardsche, ook zij zelve, vervluchtigt in de stille vlam van het volmaakte inzicht, van de uiteindelijke Verlossing.

Maar dat zou geen zijweg meer zijn, dat zou langs een breede heirbaan in andere, uitgestrekte landen leiden. Keeren wij tot Thibet terug.

De vervaardiging en het gebruik maken van rolprenten, die ook nu nog in Thibet worden aangemaakt. — G. Roerich noemt in zijn *Tibetan Paintings* twee stijlen of scholen, die van Shigatse, die onder Indischen, speciaal Nepaleeschen invloed staat, en die van Derge, die meer Mongoolsche en Chineesche trekken draagt — gaat zeer ver terug. In de reeds vermelde Grotten der Duizend Boeddha's vonden Stein en Pellicot massa's schilderijen op zijde, die daar misschien sinds eeuwen bewaard werden. Behalve als illustraties bij toespraken dienden zij ook voor den huiselijken eeredienst. Ook was en is nu nog het gebruik in Thibet en Mongolië, om tempels, huizen en andere gebouwen aan een bepaalden god of heilige te wijden, wiens beeltenis dan natuurlijk daar opgehangen en vereerd wordt. Om echter als zoodanig te kunnen dienen, moeten zij op de juiste wijze vervaardigd en gewijd zijn. Daarvoor raadpleegt men speciale geschriften, zoogenaamde *çilpa-çastra's*, die proporties, kleuren, attributen, versiering en dracht der af te beelden personages tot in de kleinste bijzonderheden regelen. Naast deze Thibetaansche iconografische handboeken zijn er ook nog Chineesche handleidingen, die tijdens de Ming-dynastie op keizerlijk bevel vervaardigd zijn en voorts een aantal Sadhana's of bezweringsformulieren, die soms een uitvoerige beschrijving van de aan te roepen godheid bevatten. Roerich, aan wiens zoeven genoemd werk ik deze details ontleen, wijst er op, dat de wijze van aanmaak veel punten van overeenkomst toont met die der Russische ikonen.

Van welken aard die handleidingen zijn, zal het best uit de volgende aan Grünwedel's *Mythologie des Buddhismus* ontleende beschrijving kunnen blijken. Het gaat hier om de figuur van Vajrabhairava of Yamântaka, een vorm van den Bodhisattva Manjuçrî, waarin hij den demonischen Vorst des Doods, Yama, die geheel Thibet door pest dreigde te ontvolken, bestreed. Het volgende staat in de reeds genoemde verzameling van vertalingen, de Tandjur of Kandjur.

„Het linnen, zooveel als men noodig heeft, mag zijn wat men wil, het Sura-linnen, of dat met bloempatronen of dat van „den Zoon”; de schilder moet een goede man zijn, niet te langzaam van doen, niet tot toorn geneigd, heilig, geleerd, zijn zinnen onder bedwang hebbend, geloovig en milddadig, vrij van begeerten, met zulke deugden moet hij begaafd zijn. De hand van zulk een schilder mag op Sura-linnen schilderen. Als hij bovennatuurlijke kracht (Siddhi) wenscht te verkrijgen, treedt de gave van Sura daarbij op. Nadat hij het linnen geheel glad gelegd heeft, moet hij zijn opzet in het geheim teekenen. Hij mag schilderen, als er behalve den schilder nog een